

OSIGURANJE TERETA ZA ŠTETE NASTALE U PRIJEVOZU MOREM

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br.II Pž-968/92-2 od 23. studenoga 1993.

Vijeće: mr. Andrija Eraković, mr. Veljko Vujović,
prof.dr. Branko Jakaša

Da bi imao pravo zahtijevati od broдача naknadu iznosa koji je platio svom osiguraniku, a na temelju prava subrogacije, osiguratelj mora dokazati da je osiguraninu platio primatelju tereta. Ukoliko je štetu naknadio nekoj drugoj osobi, mora dokazati da je od primatelja tereta dobio cesijsku ispravu koja ga ovlašćuje da od broдача zahtijeva naknadu isplaćene osiguranine. Ovo iz razloga što je osiguratelj osigurao štetu na teretu nastalu tijekom prijevoza, a u pravnom odnosu na temelju toga naslova stoje broдар i primatelj, a ne i treća osoba pa makar ova bila i vlasnik tereta. Unatoč odredbi čl.218. Zakona o obveznim odnosima, prema kojoj treći koji je platio za drugoga ima od njega pravo zahtijevati da mu naknadi isplaćeni iznos samo ako se radi o zakonskoj obvezi, osiguratelj koji je na osnovi ugovora o osiguranju naknadio štetu ima pravo od štetnika zahtijevati naknadu isplaćene osiguranine.

Tužitelj je osiguratelj "Croatia osiguranje", a tuženik je "Jugotanker" Zadar. Tužitelj navodi da je svom osiguraniku - vlasniku tereta - osigurao teret za štetu koju bi roba pretrpjela tijekom prijevoza morem. Roba je predana špediteru, koji je na vrijeme uložio protest zbog utvrđenog manjka tereta. Budući da je na odredištu ustanovljen manjak tereta, on je isplatio osiguraninu, pa zahtijeva od tuženika da mu isplaćeni iznos naknadi na temelju naslova subrogacije.

Među ostalim sprornim pitanjima koja su se pojavila u ovom postupku bilo je i pitanje aktivne legitimacije tužitelja. Ostala su se pitanja odnosila na ovaj konkretni slučaj bez načelnog značaja.

Prvostupanjski sud je priznao tužitelju aktivnu legitimaciju i obvezao tuženika da plati utuženi iznos.

Drugostupanjski sud je na temelju žalbe preinačio prvostupanjsku presudu, a tuženika je oslobodio tužbenog zahtjeva.

Bitni razlozi drugostupanjskog suda su ovi:

Da bi osiguratelj stupio u pravo pošiljatelja nakon isplate štete onoj pravnoj osobi koja je štetu pretrpjela, i to iz ugovora o osiguranju robe u prijevozu, potrebno je da budu ispunjeni određeni uvjeti.

Ako je osiguratelj vlasniku tereta oštećenog tijekom putovanja isplatio osiguraninu za štetu za koju odgovara brodar, on isplatom osiguranine ne stječe pravo zahtijevati naknadu štete od brodara, ako je teret primio špediter na temelju običnog indosamenta iako osiguratelj stupa u pravnu poziciju svog osiguranika - vlasnika tereta, a ovaj ne stupa ni u kakav odnos prema brodaru.

Zato je potrebno da špediter svoja prava prenese na osiguratelja preko cesijske isprave.

Nije sporno da u ovom slučaju osiguratelj, tj. tužitelj, nema cesijsku ispravu.

Osim odredaba Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, Zakon o obveznim odnosima, koji je preuzet Zakonom o preuzimanju Zakona o obveznim odnosima (NN 53./91.) kao Zakon Republike Hrvatske, također regulira slučaj kad netko može stupiti u prava vjerovnika isplatom duga za trećega.

Naime, prema odredbi čl.218. Zakona o obveznim odnosima, tko za drugoga učini kakav izdatak ili nešto drugo što je ovaj prema zakonu bio dužan učiniti, ima pravo od njega zahtijevati naknadu.

Ova odredba odnosi se samo na zakonske obveze, ali se logičnim tumačenjem može zaključiti obrnuto, tj. tko za drugog učini kakav izdatak ili nešto drugo na način da je podmirio štetu koju je on učinio, ukoliko ima odgovarajući ugovor o osiguranju za slučaj štete, stupit će u prava vjerovnika, te ima pravo zahtijevati naknadu štete tj. ima regresni zahtjev do visine isplate odštetnog zahtjeva.

U tom slučaju potrebno je da osiguratelj dokaže da ima ugovor o osiguranju, te da je izvršio platež štete pa stupa u prava osiguranika.

Mr. Veljko Vujović

Bilješka:

Gornja je presuda donesena u vrijeme dok je vrijedio ukinuti Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi, ali propisi na koje se poziva drugostupanjski sud ostali su isti.

Uredništvo

Summary

THE INSURANCE OF CARGO FOR THE DAMAGE OCCURRED DURING THE MARITIME TRANSPORT

In order to become entitled to claim against the ship operator for the compensation of the amount paid to the insured on the basis of the subrogation, the insurer has to prove that he has paid the insurance money to the consignee. If the insurer has paid the damages to some other person, he has to prove that he has received from the consignee the document of assignment entitling him to claim from the ship operator the compensation of the insurance money. Namely, the insurer has insured the damage to cargo which occurred during the transportation. On this basis the legal relationship exists only between the ship operator and the consignee, excluding the third party even if the third party is the owner of the cargo. Notwithstanding the provision of Article 218 of the Law on Obligations according to which the person who made the payment for someone else can claim from him the compensation of the paid amount only if the other was legally obliged to that payment, the insurer who paid damages on the basis of insurance contract is entitled to claim the compensation of the insurance money from the person who caused the damage.